

УДК 338

Юрій Вологін, викладач Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ ОСВІТИ НА СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

У статті досліджується актуальна проблема розвитку менеджменту як технологій управління в галузях людської діяльності на сучасному етапі в освіті в умовах ринкової економіки. Реформування економічних відносин у ринковому середовищі сприяло використанню понять терміну менеджмент.

Ключові слова: менеджмент, освіта, ринок, економіка, виробництво, технології, навчання, розвиток, управління.

Рис. 2. Літ. 11.

Актуальність проблеми. В останні роки широко використовується термін менеджмент. Разом з тим застосовується і поняття управління. Якість підготовки спеціалістів у середніх та вищих навчальних закладах визначається структурою, змістом попередньої загальної освіти.

Управління є цілеспрямованою дією на об'єкт з метою змінити його стан або поведінку у зв'язку з переминою обставин. Управляти можна технічними системами, комп'ютерними мережами, автомобілем, конвеєром, технологією чи механізмом управління трудовими ресурсами [1].

Поняття "механізм" управління трудовими ресурсами є чи не найбільш важливим в економічних науках і, вочевидь, усім зрозуміле. Під організаційно-економічним механізмом управління і функціонування системи освіти підготовки фахівців для ринкової системи господарювання включаючи і робітничі кадри слід розуміти сукупність організаційних і економічних методів, форм і заходів, що забезпечують адекватну до вимог часу діяльність системи безперервної освіти, на яку покладено функції підготовки, навчання та розвитку особистості у різних форм власності реалей сьогодення ринкової економіки.

Проте, ряд аспектів, зокрема організаційних, економічних і методичних, щодо підготовки фахівців ринкової економіки із високим рівнем професійних компетентностей за сучасних умов становлення Української держави та розбудови її економіки, не розкриті та не знаходять свого практичного застосування "праця, енергія, підприємливість та інтелект людей-найважливіші чинники національного економічного розвитку" відзначає В. Лагутін [6].

Успіхи в реформуванні економічного життя, як свідчить досвід країн, що забезпечили прогрес у соціально-економічному розвитку, досягаються

через людську якість економіки. Економічна поведінка людини визначається умовами, в яких вона живе і працює. До цих умов належать рівень культури, освіченості, вихованості, набутий економічний досвід, індивідуальні нахили. Чільне місце в підготовці людини до праці в нових соціально-економічних умовах належить інтелекту, знанням, умінням, навичкам, сучасному економічному мисленню. Якщо йдеться про підготовку фахівця із високим рівнем професійних компетентностей, то саме з такими якостями він потрібний сучасному виробництву в ринкових умовах. Саме фахівця з такими якостями повинні готувати начальні заклади системи безперервної освіти. Психолого-педагогічні фактори навчання і виховання в умовах ринкової економіки взаємопов'язані й взаємодіють із соціально-економічними і техніко-технологічними чинниками системи управління трудовими ресурсами – менеджментом, відзначає Я. Камінецький [5, 13].

Управління розвивалося від простих форм, заснованих на силі, спритності і хоробрості в родовій общині в певну епоху, до найскладніших форм сучасної доби, заснованих на високому рівні знань, на досвіді і навичках володіння таємницями управління як науки, на таланті й професіоналізмові управлінських кадрів. З часом і розвитком продуктивності сил від родової общини через рабовласницьку і феодальну епохи до капіталізму, управління ставало більш складним, а самі організації – більш потужними [3].

Аналіз останніх публікацій присвячений проблемі, яка нами досліджується, випущено значну кількість навчально-методичної та довідкової літератури в напрямку основ менеджменту, історії його розвитку, технологіям педагогічної освіти і навчання в системі безперервної освіти у підготовці вчителів технологій управління начальним процесом із використанням менеджменту для прийняття

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ ОСВІТИ НА СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

оптимальних рішень у своїй діяльності, а саме: Б.М. Андрушків, О.Є. Кузьмін [1], [2], М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, О.А. Стороженко [2], Й.С. Завадський [3], Г.В. Косовська [4], Я.Г. Камінецький [5], В. Лагутін [6], О.І. Мармаза [7], І.Р. Михасюк [8], Л.С. Сидоренко [9], В.Г. Федоренко, О.М. Діденко, Є.В. Бондаренко [10], Ф.І. Хміль [11], та інші, які відповідають розробленим навчальним програмам та концепції Міністерства освіти науки, молоді і спорту.

Мета статті є дослідження використання інформаційних технологій менеджменту в системі безперервної освіти та підготовки фахівців із

- інформаційні процеси, в якому управління розглядається як інформаційний вплив [4].

Ці два процеси відбивають дві сторони управління: Вміст та форма або засіб вивчення процесу.

Змістовною стороною процесу займаються прикладні науки, а формою процесу управління займаються управлінські науки – менеджмент.

Інформаційні процеси є не самоціллю, вони покликані в кінцевому наслідку управляти матеріальними потоками, взаємодією матеріальних і інформаційних потоків, що утворюють науковий метод управління рис. 1.

Науковий метод управління

Рис. 1. Науковий метод управління матеріальними потоками та інформацією

високим рівнем професійних компетентностей до ринкової економіки.

Виклад основного матеріалу. Жодна організація ніяк не може здійснювати свою діяльність без інформації. В процесі нормального функціонування організації, управління нею в різноманітному роді інформації потребують всі її робітники, від простого робітника до директора. В даному дослідженні розглядаються різноманітні чинники інформації, шляхи її передачі від керуючої системи до керованої.

Теорія і цілі управління. Досліджуються два трансформаційних процеси:

- матеріальні процеси

Слід зазначити, що управлінська діяльність – це певною мірою мистецтво, яке крім всього вимагає відповідальності та самостійності у прийнятті рішень менеджерами.

Менеджер як відзначає О. Мармаза – це організатор діяльності, це лідер, який приймає рішення щодо засобів, використання ресурсів, розподілу обов'язків у колективі для досягнення спільних цілей діяльності в управлінській діяльності [7, 44 – 45].

Управлінський цикл містить в собі чотири функції, – це планування, організація, мотивація, контроль. Дані функції охоплюють всі види управлінської діяльності по створенню

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ ОСВІТИ НА СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

матеріальних цінностей, фінансуванню, маркетингу і т. д.

Планування. Ця функція являє собою по суті процес підготовки рішень.

Етапи планування:

- порушення мети;
- визначення вхідних передумов;
- виявлення альтернатив;
- вибір найкращої альтернативи;
- введення і виконання плану.

Організація. Функція організації націлена на упорядкування діяльності менеджера і виконавців. Це передусім оцінка менеджером своїх можливостей, вивчення підлеглих, визначення потенційних можливостей кожного робітника, розстановка сил і т. д. Вся ця організаторська діяльність протікає на тлі прояв цілком конкретних структур підприємства.

Мотивація. Після проведення підготовчих заходів менеджер повинен забезпечити успішне виконання роботи. В цій меті використовуються: а) стимулювання, тобто заохочення робітників до активної діяльності за допомогою зовнішніх чинників (матеріальне і моральне стимулювання); б) власне мотивування, тобто створення у робітників внутрішніх (психологічних) заохочень до праці. Головним тут є: зацікавленість в праці, потреба в трудовій активності, переживання почуття задоволення від трудової діяльності. Менеджер, щоб успішно здійснити цю функцію управління повинен бути компетентний в різноманітних аспектах комунікації, він зобов'язаний розвивати у себе відповідні вміння і навички.

Контроль. Ця функція, як говорив Г. Файоль, “полягає в підтвердженні того, що все йде в відповідності з прийнятим планом, існуючими директивними документами і прийнятими принципами управління”. Іншими словами, **контроль** – це процес перевірки і зіставлення фактичних результатів з завданнями [1].

Круговорот управлінського циклу. Як відомо, менеджер постійно зайнятий здійсненням управлінських функцій. Якщо він хоче забезпечити майбутнє своєму підприємству (організації), йому потрібно по серйозному включитися у всі деталі управління. І починати потрібно з планування. Кожен професіонал планує свою роботу:

- керуючий з олівцем в руках і з звичайною канцелярською гумкою проводить більшість годин над бюджетом;
- продавець ретельно обмірковує свій процес спілкування з покупцями;
- столяр перш ніж зробити надріз на шматку дерева, виробляє розмітку. Він слідує мудрій

приказці: “Сім раз відміряй, один раз відріж”.

Якщо робота спланована, то вона повинна бути організована, а робітники підготовлені для цілеспрямованої діяльності. Вони повинні мати чітку лінію поведінки і розуміти, що їх чекає попереду. Робітники тягнуться до детального усвідомлення своєї роботи, вони відкриваються для ділового контролю своїх виробничих операцій. Звідси, необхідність в контролі. Він включає: а) простий і зрозумілий план діяльності; б) ефективні і ненав'язливі засоби контролю; в) зворотний зв'язок, тобто надійну інформацію про прогрес в роботі; г) дії, що корегують.

Досить часто корекція забезпечується без будь-яких зусиль: підлеглому достатньо почути від керівника яку-небудь доброзичливу фразу або навіть слово: “Так тримати!”, “Будь уважнішим!”, “Добре!” т. д. Все це впливає на емоційну сферу робітника. Реакція робітника тут миттєва. Значно складніше здійснювати корекцію, якщо потрібно звертатися до організаційних чинників. Скажемо, робітник виявив суть своєї діяльності, включився в роботу, але успіху не було. Проблема може полягати в тому, що роботи виявилось більше, ніж очікувалося. Тут вимагається відоме перегрупування зусиль, а може бути і відповідна допомога. Інколи виникає необхідність вступу змін в планування.

Як видно, всі чотири функції управління (планування, організація, мотивація і контроль) знаходяться в певному круговороті. Вони взаємно зв'язані і взаємообумовлені: жодної ланка з цього ланцюга не викинеш і відповідають [10].

- діяльність менеджера укладена в чотирьох основних функціях (планування, організація, мотивація, контроль). Будь-які інші види діяльності працюють на ці ключові функції, що відрізняють менеджера від інших осіб бізнесу;

- оскільки менеджер досягає мети організації за допомогою своїх підлеглих, то функція мотивації сьогодні зі самою істотною;

- мета організації може бути досягнута тільки за умови добре налагодженого зворотного зв'язку, тобто при здійсненні надійного контролю. Однак контроль – це не опіка. Ефективний контроль – це рада, допомога, сучасна підказка, заохочення, схвалення і т. д. Контроль не несе в собі відплати за недогляди:

- всі основні функції менеджменту цементуються діями менеджера по прийняттю рішення. Ефективні рішення, підкреслює американський теоретик менеджменту К. Кіллен – “заства існування комерційного підприємства”. Вони є істотним елементом кожної з розглянутих вище чотирьох функцій управління, які пов'язані із інформаційними системами, як показано на рис. 2.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МЕНЕДЖМЕНТІ ОСВІТИ НА СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

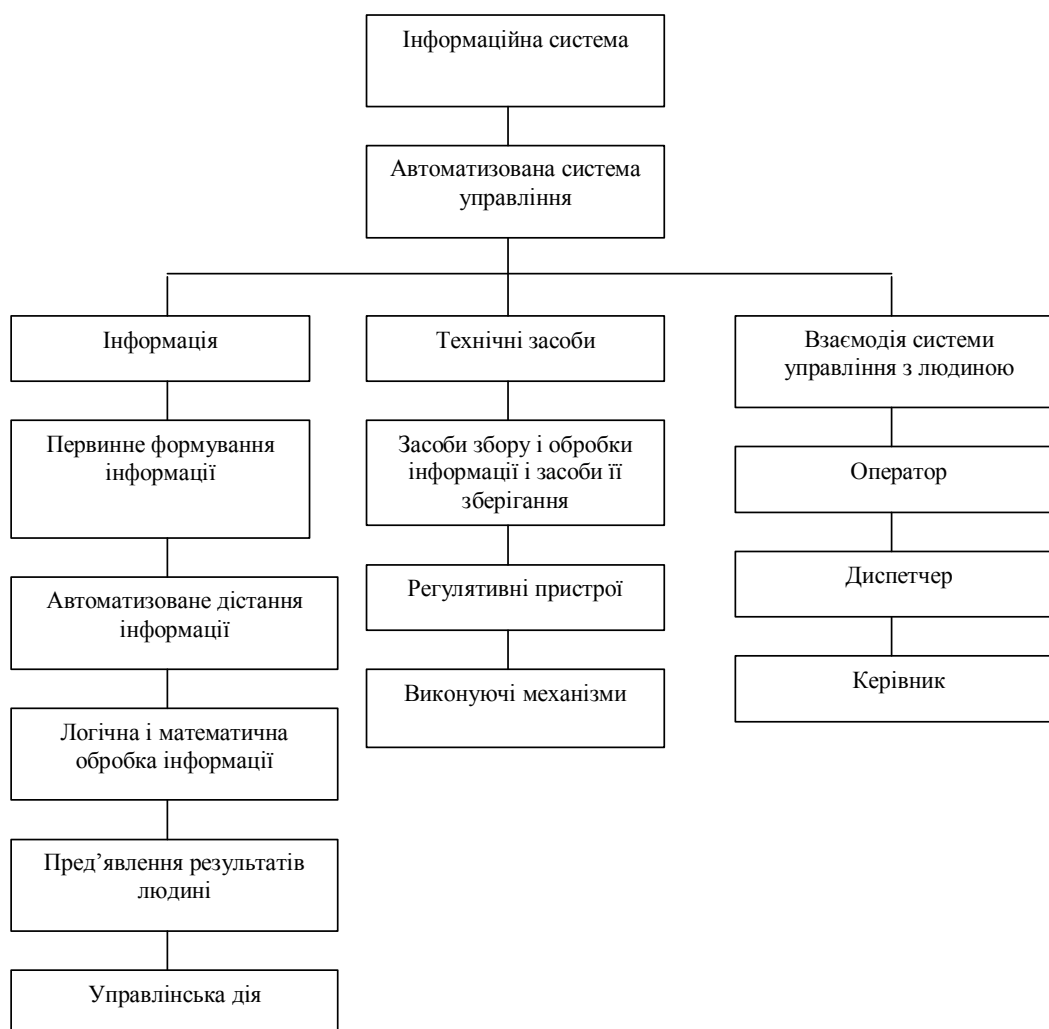

Рис. 2. Інформаційні системи в управлінні господарською діяльністю на промислових

Слід відзначити, що на промислових підприємствах використовують автоматизовані системи управління як виробництвом так і діями працівників, як показано на рис. 3.

В АСУ можна виділити дві основні підсистеми:

- Функціональну, що виконує функції, пов'язані з управлінням виробництва;
- Забезпечуючу, що виконує власні процеси (математичне і програмне забезпечення).

Схема АСУ уособлює кібернетичну систему.

Варто зазначити, відомий вчений України та за її межами Микола Єрмошенко стверджує: "Історія розвитку менеджменту як науки свідчить про те, що за багато століть накопичено значний практичний матеріал, розроблено велику кількість теорій, у яких знайшли відображення різні погляди і точки зору з проблем управління. Автори, котрі займаються управлінськими питаннями, прагнуть відбити у своїх роботах своє бачення окремих проблем з метою створення більш повного

представлення про менеджмент як науку. На початкових етапах формування і розвитку управлінської думки досить чітко просліджувалися джерела виникнення нових управлінських ідей. Однак вже в 30 – 40-і рр. XX сторіччя сформувалася величезна кількість нових теорій, концепцій, напрямів досліджень, підходів, як у самій науці управління, так і в суміжних з нею науках [2, 173 – 174].

У зв'язку з великою кількістю шкіл, підходів і концепцій, викладених у літературі з управління, дуже важко чітко виділити підходи і школи менеджменту. Спочатку використовувався історичний підхід із застосуванням хронологічного принципу для проведення періодизації етапів розвитку науки управління. Цей підхід дозволив визначити специфічні особливості системи управління при зміні суспільно-економічних відносинах. А це, у свою чергу, вимагає внесення необхідних змін у систему управління. Розвиток

Трьохрівнева система управління

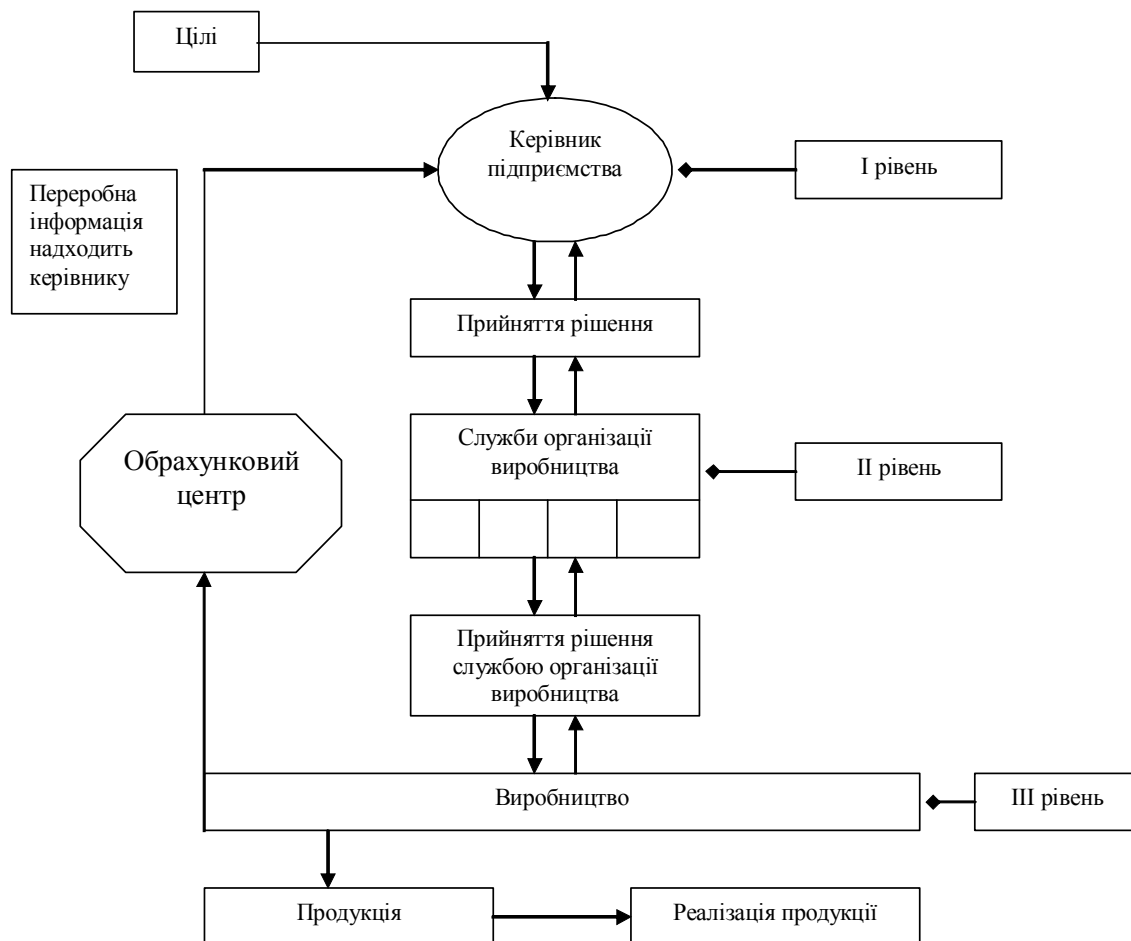

Рис. 3. Автоматизовані системи управління виробництвом та людською діяльністю

управлінської системи дає поштовх до нових управлінських досліджень і розробок, що потім варто застосовувати в практичній діяльності. Таким чином, спостерігається прямий і зворотний зв'язок між теорією і практикою управління із використанням сучасних інформаційних систем управління (комп'ютерної техніки), та інформаційних технологій передачі інформації її зберігання та доведення в просторі і часі в необмежених кількостях.

Під управлінською інформацією розуміється сукупність відомостей про призначені процеси, що протікають всередині фірми і її оточенні, що служать основою прийняття управлінських рішень.

Висновки. Менеджмент в освіті є або безпосередньо педагогічною працею, або опосередковано впливом на педагогів через ієрархічно побудовану систему освітянських організацій, за класом професій його можна віднести до гностичних і перетворювальних професій.

В.П. Симонов вважає, що педагогічний менеджмент (мається на увазі теорія, методика та технологія ефективного управління освітнім процесом) має свою специфіку і притаманні тільки йому закономірності, а також те, що предметом праці є діяльність об'єкта, яким керують, продуктом праці – інформація, знаряддям – слово, мова. Результатом праці менеджера навчально-виховного процесу є ступінь навченості, вихованості, розвитку об'єкта (другого суб'єкта) менеджменту учнів.

Таким чином, системний аналіз праці менеджера освіти виявляє опосередкованість впливу керівника на досягнення мети та результату процесу управління в освіті. Йдеться про особистість, яка має розглядатися водночас як мета, об'єкт, суб'єкт, результат діяльності менеджера освіти будь-якого рівня кожного керівника освітнього закладу чи установи.

MUSIC AS A UNIFYING ELEMENT – SOCIO-MUSICOLOGICAL ASPECTS OF THE LITHUANIAN “SINGING REVOLUTION” 1988 – 1991

1. Андрушків Б.М. Кузьмін О.С. *Основи менеджменту*. / Б. Андрушків, О. Кузьмін. – Львів: Світ, 1995.
2. Єрмошенко М.М., Єрохін Є.А., Стороженко О.А. *Менеджмент*. // М. Єрмошенко, С. Єрохін, О. Стороженко. *Навчальний посібник*. – К.: Національна академія управління, 2006. – 656 с.
3. Завадський Й.С. *Менеджмент*. // Й. Завадський. – Т. 1. – К.: УФІМБ. 1997.
4. Косовська Г.В. *Основи менеджменту: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів*. // Г. Косовська. – К.: Кондор, 2003.
5. Камінецький Я.Г. *Управління професійно-технічними навчальними закладами на регіональному рівні (економіко-педагогічний аспект)*. // Я. Камінецький. – Львів, 2002. – С. 11 – 66.
6. Лагутін В. *Людина і економіка: соціоекономіка*. / В. Лагутін. – К.: 1996.
7. Мармаза О.І. *Менеджмент в освіті: секрети успішного управління*. // О. Мармаза. / – Харків “Основа”, 2005. – 176 с.
8. Михасюк І.Р. *Менеджмент глобальної економіки. Навчальний посібник*. // І. Михасюк, І. Бочан. Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Львів: 2004. – 196 с.
9. Сидоренко Л.С. *Формування духовних цінностей майбутніх учителів початкової школи в навчально-виховній діяльності педагогічного університету*. // Л. Сидоренко. / Монографія. – Дрогобич, 2011. – 160 с.
10. Федоренко П.Г., Діденко О.М., Бондаренко Є.В. та ін. *Основи менеджменту*. // В. Федоренко, О. Діденко, С. Бондаренко. Підручник. – К.: Алеута, 2007. – 420 с.
11. Хміль Ф.І. *Основи менеджменту*. // Ф. Хміль. / Підручник. – К.: Академвидав, 2003.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2011

УДК 811.111:78

Ruprecht Langer, *magister artium*
Leipzig

MUSIC AS A UNIFYING ELEMENT – SOCIO-MUSICOLOGICAL ASPECTS OF THE LITHUANIAN “SINGING REVOLUTION” 1988 – 1991

People who sing in choirs often have the feeling that they are emotionally close to other singers, even if they do not otherwise know one another. Singing together has the power to unite people, build trust, and reduce emotional stress, even among strangers.

The reason lies partly in the fact that singing is a form of synchronized behaviour.

In the research area of psychology, there is broad agreement that people tend to imitate each other and to synchronize their movements. The idea that interpersonal synchronous movements make people feel a sense of belonging to one another has long been only speculation, but could become more a matter of fact through widely-documented experiments and studies in the past decade, especially in the United States. Interpersonal imitation like laughing, for example, through the appropriation of body posture, linguistic accent, syntax, and the like, happens constantly and subconsciously. The more aspects of behaviour that are imitated, the greater the degree of feeling sympathy and sense of belonging to each other. The close link between perception and neural activity, which has been confirmed by the

discovery of the so-called mirror neurons, results in the body becoming stimulated to act as soon as it perceives the movements of another. For example, when a group of people lives together for many generations they begin to form similar linguistic behaviours, and dialects emerge. When an individual communicates with another from the same group, he subconsciously realizes their similarities and as a result feels a sense of community and belonging to that person. The closer the interpersonal relationship between two individuals, the more people feel this connection, which can be described as “including the other in the self”¹.

This kind of mutual imitation is characterized by a temporal discrepancy between perception and one’s own behaviour. Synchronized behaviour on the other hand is called such because – as its name implies – it has to do with behaviours occurring at the same time. One may find many examples of such behaviour: Musicians in an orchestra, where the various instruments have different but nevertheless synchronous processes. Or walkers, tending their steps, often unconsciously, into synchronized lock step. In these cases, unlike with bodily imitation, one must recognize here a pattern of behaviours and

¹ cf. Hove, Michael / Risen, Jane: It’s all in the timing. Interpersonal synchrony increases affiliation, in: Social Cognition. The official Journal of the International Social Cognition Network, 27 (2009)